

НЕРЕН

ЧИКА ЈОВИН ЛИСТ.

Г. V.

1884.

К

ВИЛА.

суњију је вила слетела с горе,
Скиде му оков, куцн'о је час,
Ал што ће тужан, још му је горе,
Народ још чека велики спас.
Боље он гробом, но народ робом;
Погине л' славно слободи рад,
Душу му, вило, понеси собом,
У вечну кућу пиши му јад.

Л. К.

(Цртао Ј. Прусек.)

У Г О С Т И М А

— Приповетка. —

(Свршетак.)

А наш гост као да је знао, шта се овамо догађа. Тоба дана нико веселији од њега! Илија и Богдан не моглоше му се начудити; а баш им је данас био мио! Јуче им је изгледао врло тужан; кад га питају о друговима, не одговара им — а данас приповеда и сам. Као да гледе Перу — тако им га је описао! Богдан и Илија тек сад заволише госта и зажелеше, да виде тог доброг Перу.

— Па и то може бити, рече им миркова мати, кад чу шта желе.

Илија жељно погледа тетку.

— Ето у суботу кад пођемо кући ићи ћете и ви с нама.

Деца ућуташе и чекаху, хоће ли илијина мати пристати. Она драговољно пусти Илију на два три дана. „Ал дуже не смете остати“ рече им. „Сваки дан од недеље може да почне школа!“

„Доћи ћемо, доћи ћемо“ викала су деца и од радости раштркаше се у часу: радост их нагна, да се мало протрче.

Но сад је имао Миле нешто да каже. Најпре се договорио с теткицом Павом о нечем, па је сад изишао на среду:

— Молим, ал како ћете, ако не буде места? (И ту погледа теткицу.)

Сви ућуташе.

— Па ти можеш остати код нас, паунићу мој! кликну теткица (а то се њих двоје и договарали!)

Сви су се смејали, а дабоме, мати пристаде, да Мила остане „кад нема места“.

Тако је измицао дап за даном. Деца се већ толико навикла на дедину кућу, да и не мисле о својој. Мати једва чека, да их води.

Од свију њих Миле ће највише запамтити госте. Бар зна да није забадава био! Скаког часа имали су пешто са њим посла. Једаред се посекао на дедину бријачицу, други пут су га на кованлуку ичеле изуједале, трећи пут га огребла мачка и запарала му лице од ока до врата. Изгледао је као да је био у рату, а не у гостима.

Ал не може се рећи да пије и уживао.

Само шта ово вреди:

Те недеље био је неки светац, отишли сви од куће тетке и течи, а остала сама тетка Пава и Мила. Тетка се облачила, а Мила ју непрестано журио да иду и они „другој тетке“.

Најзад је тетка обукла се, па ће рећи Мили:

— Миле, сад ћеш ићи некуд с тетком.

— А куда, тетице? запитала ју Мила и шућну једно маче с крила па стаде пред њу.

— Нећу да ти кажем. Ходи овамо да те мало боље наместим!

И ту сад стаде тетка памештати Мили пошу на врат, стаде га чешљати, обриса му уста, (малко се био умусао од бресака).

Мила се нађе у чуду. Шта ли је то, благи боже?

После изидоше обоје на улицу и кад дођоше на раскршће, не сврнуше у теткину улицу, него у сасвим другу.

Идоше тако неко време (али је то Мили споро пролазило!) па стадоше пред једном кућицом. С поља на кућици био је обешен неки оквир — пун малих сличица. Мила хтеде да их мало разгледа, али га теткица повуче за собом.

Уђоше унутра. Неки брадат човек изиде пред њих, уведе их у неку одају, какве Мила још никад није видео. Један дувар био је од самих стаклених окана. Одмах тетка седе на неку смешну столицу, а Мила њој у крило. (Мила се уплашио и само је гледао тетку у лице; још да се она није онако лепо смешила — бог и душа: наш би делија или утекао или удесио гајде.) Најзад намести онај брадати човек пред њих неко чудовиште. Не може се ни казати, како изгледа. И налик је на неку панораму, и није.

Уђута тетка, уђута и брадоња. „Готово да ја бежим одавде!“ помисли Мила и већ да потрчи, ал ти од некуд неки други човек показа неку свраку — праву, правцату свраку. Мила се за часак загледа у њу (и прилично зину), а брадати човек покри и себе и панораму неком марамом. Још није Мила добро свраку ни погледао — ал ти брадоња скиде са себе мараму, рече: „Добро је!“ а теткица пусти Милу са крила.

Да не беше оне свраке, Мила би утекао и не би се могао онога вечера похвалити, да се сликао с тетком Павом.

Данас у милиној соби виси једна слика, а на њој се види како теткица Пава држи на крилу неког дерана, који је поприлично зинуо и као да се отима од ње.

Свашта у гостима!

Сека Зора. до душе, није се могла похвалити, да је имала посла са пчелињим жаокама и с мајкином цицом — ал је за то понела собом кад су полазили кући, грдну, велику лутку — са црвеном прегачицом и правим, правцатим ципелама!

Мирко, Илија и Богдан су за све време ишли од винограда до винограда. Да су остали још дуже у Ш., — још би се пропударили. У илијином винограду направили су на једном ораку чегртаљку, која је тако страшно чегртала, да би по њиховом грожђу сви чворци од глади поскапали. Илија и Богдан непрестано су наводили разговор на путовање; а из сваке речи видело се, да једва чекају, да виде мирковог Перу.

Једаред се изненадише деца, кад дођоше пред вече кући и Кастор истрча пред њих. А знају добро, да је отишао неки дан с Радом кући.

— Ту је Рада! ту је Рада! повикаше сви па потрчаше у кућу.

Онде затекоше Раду. Дошао од куће и донео поздрав од оца, да се сутра иде кући.

Од тога часа свака је реч о кући.

Мила се зажелио и Раде и коња и Кастора. Па мило му је кад види макар и кола. Но опет неће ни да чује, да иде сутра кући. Једаред су му већ обећали, да ће га оставити код деде и мајке — на сад нека га и оставе! „Шта ћу код куће?“ мислио је Мила. „Видео сам их све — оца нек поздраве, па крај!“

Мили је сад главно било, да како ноћас не сања, да је остао код деде. (Ваља му опростити ту

будалаштину; он иначе не верује у сан — само се малко превари, кад се чега боји.) После вечере бојажљиво леже уз Мирка, и све је мислио о кући. Још мало па ће да заспи . . . Но за чудо: кревет му се већ мало по мало претвара у кочије. И он баш лепо осећа и види, како трче кола, а он се вози. (Кола се нису, дао бог, здраво дрмала па је мало по мало тврдо заснао.) Целу ноћ је пут трајао, и што су ближе били кући, Мила се све више љутио, што га не оставише. Све је мислио како би се још могао повратити. Док ти се од једаред од некуд створи деда пред њима.

— А како ви смете то дете носити кући, рече деда гласно и љутито. Таки натраг!

Рада окрену кола и појури натраг. Ко беше радоснији од Миле. И у тој радости — пробуди се.

Одмах је знао да неће бити добро. Али се утеша, кад виде, да њега нико и не дира и да су баш наумили, да га оставе за који дан. Био је сасвим радостан и није ни помишљао о своме сну.

Сви се спремају. Траже хаљине кане, махраме. Мајка им спремила колаче и воћа — а деда опет трпа и што треба и што не треба на пут.

Дошао и Илија с Богданом. Пењу се на кола. Најзад су Милу сви ижљубили и још се чека само за Радом, да потера.

Мила стоји под стрехом па гле ди. Настао је последњи тренутак, а Мили дође чисто жао. Као да га нешто вуче кући, а он се противи: Та нећу! Каквој кући?!

Крај све његове велике воље, да остане код деде и мајке, да мо-

же сваки дап бити уз своју „медену и шећерну тетку-Павицу“, не мога издржати, да се пред његовим очима ко спрема на пут и пење на кола. Беше му сад, као да неће остати у дединој кући, него у неком туђем свету без матере и оца, сам самцит. Усне му задрхташе и малко се накривише, очи се наводнише и кад Рада подвикну на коње; „Хајд, голубови моји!“ — не мога ваш мали јунак више издржати, уплашено крикну, сузе му се наједаред просуше. Потрча за колима те им се обеси о стражње седиште, као да их хтеде задржати.

Сви се зачудише, шта би наједаред Мили! И док су га тако зачуђени гледали, мати се прва саже, узе га под пазуха, издиже га тако врх кола и слатко га пољуби.

Тек тада стаде Мила плакати, и то тако слатко, да се свима лице од милине насмешило. У тој забуни отрча тетица у кућу, искупи хаљинице милине, баци их у кола. Рада швићну бичем, тетица брзо још пољуби Милу — а за неколико тренутака замакоше гости у другу улицу.

Но до првог села толико се Мила утеша, да је све заборавио. Највише се смејао. И кад је опазио, да је дедина гарава керица, Фицица пошла за њима — ваљда у госте — први је скочио с кола, да јој откаже љубав. За њим скочише и три ђака и тако осрамотише силом госта (Фицицу) да је све стрмоглавце бегав у село. Једва се код првих кућа задржао и помолио зубе.

Могли су бити на по пута, кад вам се наједаред Мирко усред сме-

ха и шале сети куће (и Пере), па се наједаред примири. Чисто се бојао нечега. И што ближе кући, све брижнији. „Бог зна“ мишљаша „како ће ме дочекати. Само да се не осрамотимо . . .“ Не зна шта би дао, само да се Пера не срти — бар пред Илијом и Богданом. Но опет кад би промислио мало боље о свему, увидео би, да га Пера једва чека. Та Пера је и досад свагда први покушавао да се сложе!

Ево их већ на крај вароши. Крајње куће све измичу једна за другом — јер Рада тера онако, да се зна, ко иде из гостију! Мирко чисто гледи Перу, како је весео изишао пред госте . . .

Најзад ево их пред кућом. Илија и Богдан нестрпељиво чекају, да се већ једаред сиђу с кола, а Мила гледи, да л' га ко види од његових малих суседа. — Деца се исто толико радовала, кад су ушла у своју кућу, као и у дедину. Оно, тамо је све лепше; деду и мајку врло воле — али ево они се сад радују баш онако исто. Чим уђоше у кућу мијаукну Цурица (име цицино), а Мила и Зора од једаред се нађоше око ње.

— Јеси л' гладна, Цурице? питаху је.

Она је само прела и као да им је хтела рећи: „Та само кад сте ви ту! Лако ћемо за мене“.

— А где су ти наши гости? рече отац шалећи се.

Ал гостију наједаред нестало.

Мирко им није дао ни осврнути се, него их одмах одвео у башту. (Његовом брижном оку није умакло, да има некога у башти код његове колибе — и у тај мах као да му паде неки терет са срца.)

У башти код колибе стојао је Пера. Илија је одмах погодио, да је он. Још из далека викао је Пера:

— А где Мирка! Зар си дошао?! (А кад опази странце, ућута.)

Ништа му није могао одговорити Мирко. Само дође до њега и — први пут га тада пољуби.

Не зна се, ко је био срећнији од њих двојице — дуго, дуго не могаде ни један речи проговорити. А Илија и Богдан канда су погађали, шта је то сад било — и тек сад разумедоше, зашто им Мирко пре није одговорио, кад су га питали за другаре.

Једва једаред промуца Мирко:
— Ето, то је мој Пера!

Мирко није заборавио те госте. И данас их памти и мило му је, кад их се сети; а особито радо се сећа, како је оно бојажљиво увео Илију и Богдана у башту а одмах за тим радосно им рекао: То је мој Пера! И данас, кад дође ред на њега, да се чиме похвали, Мирко само пружи руку на свога пријатеља и да може, послао би све немирке, који друга немају, у госте каквом Илији или Богдану, да код њих науче — оно што и Мирко.

Браца Јова.

СЕСТРИ ЉУБИЦИ.

Ова песма да се вине,
Горе небу у висине,
Бар да летне, бар да оде,
У плаветне оне своде.
Де но звезде ноћи, мраком

Горе сјају дивним зраком;
Да те дигнем горе тамо
Да ти име дивно сија,
Јера ти си, сестро, само
Мени звезда најмилија!

Павле К. Латарич.

О ПЧЕЛИ,

— За старије читаоце невенове —
(Паставак.)

Кад наступи зима, наћи ћете у кошници свачега. Ту вам има меда (особито на првом сату од лета, да чува кошницу од зиме) има вам и цветнога праха, све се прелива у саћу од шаренила. Кад већ добро захлади, збију се пчеле горе у кошници што се може гушће једна до друге, да не би озебле. Дисањем и својом топлотом одржавају топлину у кошници. Мора бити студена зима, ако у кошници има мање топлоте од 8° R, а кад је на пољу 8° R. оне већ излећу, па и кад је јача зима, видећеш по коју на лену сунчану дану где иде, да се ишчисти. Пчела тако воле чистоту, па ни пошто неће кошнице опоганити. Но ако притисне јака и дуготрајна зима, или једу ускисо мед, којег преко зиме нису заклопиле воштаном превлаком, разболу се, опогане кошницу и цео народ пропадне. Ако је зима блага, раде безпрестанка: приправљају се за пролеће, кад ће матица (већ у половини месеца фебруара) почети носити јаја у средини кошнице, где је најтоплије.

Тек у марту ил априлу измаме топлији зраци сунчани пчелу на излет. По веселом зукању и облетању око кошнице може се познати, како се радују слободном, свежем зраку. Одмах се журе да се ишчисте, и ако је вредна домаћица гдегод у близини прострла рубље да се суши, свег га запрљају јер оне вољу, да се хватају за беле предмете. Тада чисте кошнице, износе мртве пчеле, што су преко зиме умрле, поправљају искварене ћелијице. Највише им посла задају заклопчићи, што су их преко зиме са пуних ћелијица меда скидале и по кошници разбацале, ко да их чека нека свечаност.

Па онда излећу чило весело на за сад још мршаву пашу. Ту се већ помолио цвет од лешника, лесковине, врбе, јововине, црне јагоде, тополе, јагњеде, па љубичице, кукурека, висибабје, царске круне и још много младих ћерака милога пролећа. Друштво се сваким даном множи. Већ је близу време, да се пушта из кошнице насеобина — рој.

У то доба појави се неко саће са већим ћелијицама. У те ћелијице снела је матица такође по једно јаје. Ено у њима су већ зазидане и чауре и њихови заклопчићи надвишавају обичне ћелије са пчелијим породом. Из тих ћелија измиле на 24 дана од како су снесена јаја трутови. Матица дакле може да носи и јаја за трутове и така јаја може да снесе и кад није оплођена (то својство зове се у науци партеногенеза) а јаја и за пчеле и за трутове може носити само трутом оплођена матица. То заиста чудновато својство први је коначно изнео славни пчелар и пољачки свештеник Ђерсен, а Сиболд је доказао научним путем.

Кошница пуна народа. Кад је већ и трутова у њој, појави се од једаред на ивицама саћа по две три а и више опет друкчијих ћелија. Веће су и од пчелијих и трутовских, а по облику налик на жир. У сваку ту ћелију снесе матица по једно јаје за обичну пчелу радилицу, из кога се излеже црв. Тога црва хране пчеле брижљивије, бољом храном, а чауру боље греју и легу. То су матичњаца. Из тих чаура излегу се после 16 или 17 дана због боље хране, бољег загревања и веће ћелије — матице.

Кад се млада матица излеже, не пуштају је њене хранитељке у кошницу, да се не би са старом матицом

покосила. Но она опет мора да се јави; учини тек: ти, ти, ти. Чим то чује стара матица, она ће одмах ква, ква. Не може да скрије свој пемир. Сви осећају, да ће се у кошници догодити нешто необично. Немир је све већи. Неке пчеле већ су наслутиле, шта ће бити те су већ напред умакле крез лето. Остале се узмувале и трче по целој кошници. Неке се већ ухватиле у гроздове пред летом. Пчеле теретнице са паше не журе се јако по обичају у кошницу, већ се и оне приљубе уз своје друге пред летом. У кошници хука зука. Од једаред поврви из кошнице силан род пчелији, које право, које стрмоглавце као права бујица. Изађе по 10—15 хиљада пчела са старом матицом, као снежно прамење напуне ваздух, чак нам као облак заклоне сунце. У том летењу чује се пријатан звук — ројева песма. Тако рој облеће својих десет минута. На грапи каквог оближњег дрвета ухвати се рој у гомилу, која висе као грозд, а краљица у среди. То је рој првак, који се роји само на лепом дану понајвише око подне, и никад далеко не иде, да не би клонула матица јаја пуна. Кованица то добро мотри, узме празну кошницу и стресе у њу најљиво гроздасти рој. То је прва колонија (насе-

обина) а како је даље у новој кошници, већ смо описали.

Него да се вратимо кошници, која је послала рој са старом матицом. Ту има, као што рекосмо, више залежених матичњака. Излеже се једна матица, она има своју странку и да нема других, њена би била влада. Али сво ти измилила је и друга. Шта ће да буде? Може да се деси, да једна од младих матица поведе собом нов рој у свет, тако звани паројак, који је здраво слабији од првака. Ако остане у кошници, онда мора доћи до боја, јер не може бити „једна земља а два господара.“ И једну и другу опколе гомиле радилица. Тада се побију или матице између себе, или пчеле од веће странке убију матицу са мањом странком. Често бива да пчеле оставе матице, да саме поделе мегдан, па која јача, та влада.

Паројак, за то што има лаку неоплођену матицу радо ће утећи, склонити се у шупље дебло каквог дрвета или друго за њих згодно место. Напред иду пчеле извиднице, које уходе и траже згодно место. Тако подивљали рој обично погине у почетку зиме, али има случајева, да се и по више година у животу одржи. Ретко бива, да и паројак по један ројић пусти.

(Свршиће се.)

КАД ТЕ ОВДЕ ЈАДИ МОРЕ *)

Кад те овде јади море,
Када дуго нема зоре
Туге твоје црној ноћи,
Ти уздишеш без помоћи —
Тад погледај к небу горе!
Оданде ће помоћ доћи.

Кад си скучен у невољи,
Кад те љуто тишти, боли —
Људско уво нек не знаде

За боле ти и за јаде,
Једноме се богу моли!
Он ће тебе чути таде.

Па и онда, кад се чини,
Да већ нема краја тмини,
Нити да ће сванут' души —
Богу звом се ти потужи!
Он у ноћи и тишини
Утеху ће да ти пружи.

Ђ. Рајковић.

*) Из листа: „Глас Истине.“

ПА ДА СЕ ЧОВЕК НЕ ЈЕДИ!

Сињор Талијано
 Кад викне: Хоп, Цампа!
 Онда му псетанце
 Скочи преко штапа.
 Тако му и данас
 Ђаво не да мира,
 Хтео је са кером
 Да се продуцира.

Затрча се Цампа
 Целом псећом моћи,
 Па му преко штапа
 Чак у шешир скочи.
 Нуто луда посла!
 Потегни, повуци —
 Остаде сињору
 Сам обод у руци.

Сињор беше добар,
 Није тук'о псето,
 Већ га само псов'о,
 Вичућ': маледето!

ХИНЕСКЕ ПОСЛОВИЦЕ

Ко те увек хвали подај му што год,
 — па онда бежи од њега.

Ласно је бити газда; — само ваља
 имати новаца.

Ако си дремован, ти се ражљути,

— таки ће проћи. Ако си љут, лези на
 спавај, — таки ће проћи.

Ко изгубљену ствар дуго тражи,
 тај све више губи.

У страху или ћеш учинити што
 здраво паметно, или што здраво лудо.

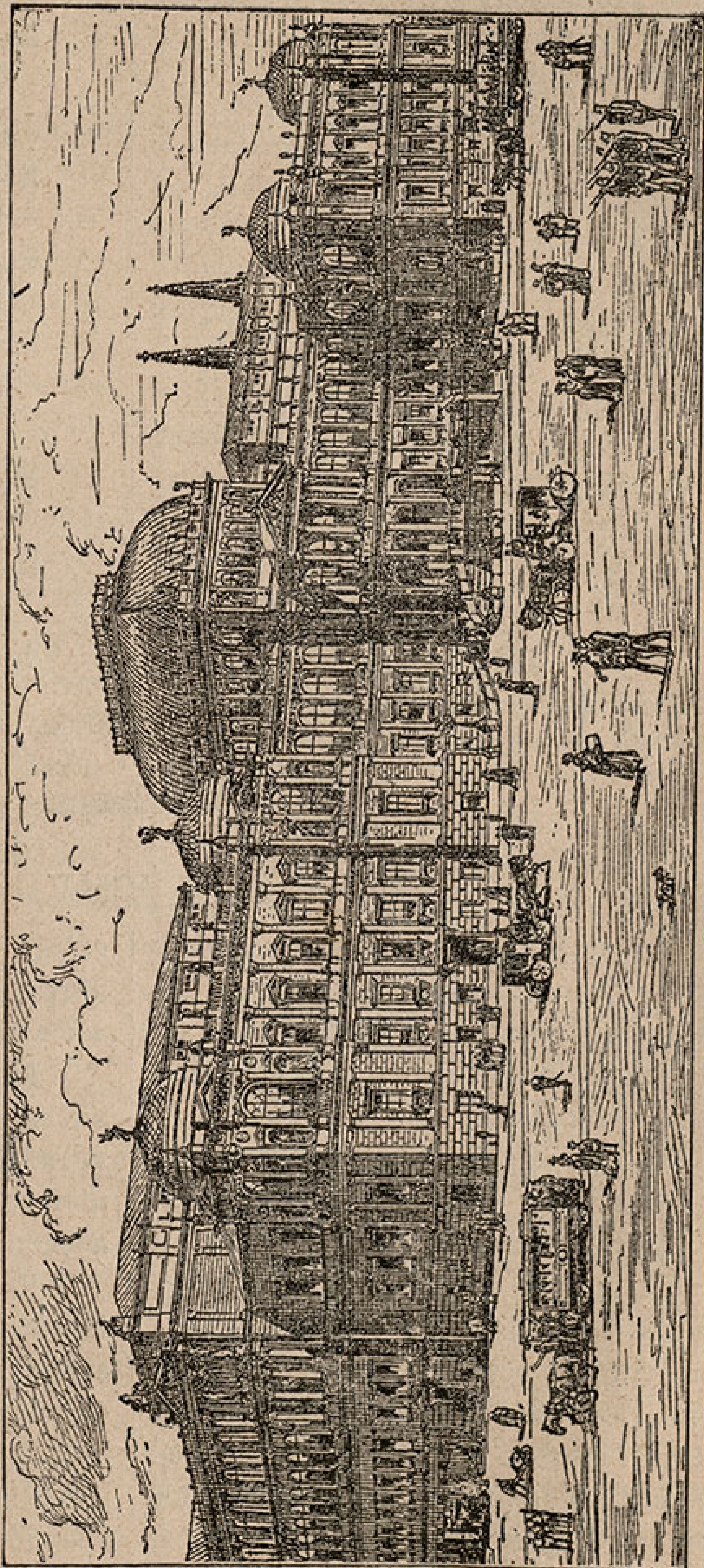
НОВА ЗГРАДА БЕЧКОГА СВЕУЧИЛИШТА.

Беч је пре две недеље дана имао светковину, којом се заиста поносити може. Ево већ једанаест година прођоше од како се зида ова палата, коју видите на горњој слици. Палата ова, намењена науци и ђацима, који ће у Бечу више науке слушати, сада је довршена и свечано је отворена у присутности самога цара и краља Франца Јосифа I.

Бечко свеучилиште постоји ево већ пет пуних векова; многи су се ђаци а међу њима и многи Срби на томе свеучилишту изучили и знањем наоружали, те могли после бити роду и отаџбини својој од користи.

Бечко је свеучилиште било увек чувено и виђено, али сад ће бити још виђеније, од како је овакав диван дом, коме равна далеко наћи не можете.

И међу вама, драги читаоци, биће многих који ће своје науке у овом дому довршити, зато вам га и износим овде, да га видите и да се што боље спремите за оно, што вас у њему очекује.

Нова палата бечког свеучилишта.

ДЕЧИЈЕ ГРАТУЛАЦИЈЕ

(Продужење.)

XIII.

ДРУ ВОИСЛАВУ НА РОЂЕН-ДАН.

(Импровизирано при столу 1877)

Јарко сунце сјаје одзгор,
 Жив нам био наш доктор!
 Сунце сијну иза гора,
 Сјетимо се доктора!
 Нека сијеша сунце мору,
 Честитајмо доктору!
 На част сунцу сиње море,
 Жив нам био докторе!
 Пек' се слави сунце с гором,
 Ми с' фалимо с доктором!
 Викни сунце горе и море —
 Жив нам био докторе!

4, 1877.

XIII.

СЕРЕНАДА.

Како љепо славуј пјева
 Под теткени прозори,

По баштици по улици
 Дивни му се глас ори.
 Али тета не слуша,
 Како тица пјевушка.

2.

Нек на крили лаког сана
 По свијету носи се,
 Сад у Загреб, сад у Оск,
 Вараждинске топице,
 Зато тета не слуша,
 Како славуј пјевушка.

3.

Има право што не слуша,
 Јер то славуј не поји,
 Нег под њеним под прозором
 Стари доктор ту стоји.
 Зато тета не слуша,
 Јер стар доктор пјевушка.

У Бадену ²⁹/₁₇ 1881,

О ПИСМУ.

Писмо је врло користан изум по цијело човјечанство, њим се биљеже мисли и осјећаји, њим се шири проsvјета, њим се распламљава свијест народа међу људима.

Како је морало бити тешко људима, док нијесу имали писмена! Како је мртвило тад владало! О ничему се није могло тачно рачуна водити. Важнији догађаји у народу прелазили су из уста у уста, скољена на кољено, млађем нараштају. Но свако је кољено нешто испустило или додало и тако се они догађаји млађем нараштају проповиједали у сасвијем преокренутом облику. За то нам није ништа јасно познато из времена у којима није било писмена.

Пужно је било измислити ма што, чим би се биљежили бар важнији до-

гађаји у народу. Људи су осјећали ту потребу и много је година протекло док су дошли на писмо.

Испрва су људи биљежили своје мисли: чворовима, сликама онијех предмета, које су имали у памети и писмом које се састојало из самијех клинова и стријеља.

Чворовима су овако поступали: Имали су уже, на ком су висјеле са стране узице које се звало „квинсе“ свака узица је означавала други појам. Прва је н. пр. значила краве. Ако је ко хтјео забиљежити пет крава направио је један чвор или пет, како је ко већ себи замислио вриједност једног чвора. Друга узица значила је јањце, трећа колико је глава скапало, четврта колико је дошло на свијет и т. д.

Такво биљежење мисли дуго се

задржало у Кини и Америци. У Кини сваки кућни господар имао је по „квинос“ и на њем биљежио важније кућне догађаје, које дакако није нико више могао разумети него онај, који их је и биљежио. На смрти повјеровао је отац тајну сину.

Па и до данас се одржало биљежење чворовима. Многи од нас кад иде у град, да што купи направи на марами чворова, који га имају подејети да ово ил оно, што је мислио, кад је чворове правио, не заборави.

Биљежиле се мисли и сликама. То је већ била нека врста писања. Кад су људи хтјели означити свјетло, нацртали су сунце, оком су престављали вид, ухом слух и т. д. Сlike нијесу биле правилне и умјетничке вриједности, већ проста цртарија или шарање, којему је била цијел, да те само подејети на дотичан предмет, који преставља, а не да га приказује оку лијеним и угодним.

Тако писање сликама видимо још код древнијех Египћана (Мисираца), које се назива хијероглифима. Учењаци свију вијекова трудили се, да изпађу смисао тијех хијероглифа, али им је труд остао без успјеха све до год. 1820. Тад неком Французу послје силнога труда испаде за руком, те прочита смисао хијероглифа на једној плочи, која је у Мисиру нађена. Тим је успјехом добила много наука, а нарочито повјест. У Кини су од слика саставили цијелу азбуку. Сваку ријеч означили су једном сликом. И тако кинески језик имао је до 100.000 слова. Да би лакше научили писати и читати саставили су ријечник, у који су само пола слова стрпали. Њихово је писање било споро а научити читати и писати није била лака ствар. Као што Кинези све раде противно од нас Европљана такви су и у писму. Они почињу оздо на тјерају горе.

Осим ових двију врсти писања било је и треће клинчасто или стрјеличасто Keilschrift, Pfeilschrift и ово је врло древно. Отаџбина му је Вавилонија, откуда је прешло у Јерменију, Асирију, Медију, Калдеју, Феникију,

Оснoв клинчаном писму јест клин и стрјелца који се намјештају на сваку руку и означају словке, и пр. клин положен значио је а, кос б, клин и стрјела в и т. д. Неки мисле, да су азбуку измислили први Калдејци, други опет, да су Феничани која се састојала из 22 слова. Од Феничана примили су ју Грци, те су многогодишњим употребљавањем та писмена преудесили, усавршили, а број слова попунили. И тако је постао грчки алфавит. Алфавит се зове по прва два слова: алфа α и вита β.

Грци су испрва као Феничани писали с десна на лијево; послје су поступали као код орања: један редак писан је с десна на лијево, други с лијева на десно. Пошто су Грци имали у дољњој Италији своје насеобине, то су тамо и своја писмена пренијели.

До народа, који су сјеверније живјели писмена су једва допирала, и ако су допирала била су јако нагрђена и тешко читка. Тако нагрђена и нечитка могли су само свештеници разумјети. Народ неразумјевајући, што те кукe значе назвао их рунe а то значи тајне, које мoгаше само свештеник разријешити.

У четвртoм вијеку послје Христа епископ готски Уфила саставио је из руна и грчкијех слова готску абeцеду, од које је постала латиница и готско ил немачко писмо.

На западу се ширила латинскa а по истоку грчка.

(Свршиће се.)

а ко би је отео, кад на путу б ш ни кога ни срела није. Унапред се радовала, како ће је родитељи похвалити што је посао тако лепо отаљала.

Већ је била превалила половину пута, кад наиђе на два радника, који су дрва секли. Ови су познавали Ли-Ли-Ку и чудно им беше што девојчица сама иде.

— Куда тако мала Ли-Ли-Ка? запиташе је они.

— Е, то вам ја не могу казати.

— А шта то носиш у котарчици?

Ли-Ли-Ка се сетила, шта јој је код куће речено и није им казала шта но-

— Којим ћу путем да ударим? Волела би да видим реку . . . само, онако из даље, неби ја ишла близо ње, да упаднем у воду. Мати ми је само рекла да близо воде не идем.

Она је осећала у себи да не ради добро, а опет се трудила да докаже сама себи да не ради ништа зло; и крену се оним путем, који води поред реке. Већ је дошла до обале, ту је опет стала и гледала је чамце како лепо по реци плове. Али на једаред задрма се трска и девојчица рашири очи и потрча ближе, радознала да види од чега се то трска миче; можда

си у котарици, него убрза кораке, па оде својим путем.

— О, о, та девојчица може још и залутати или на какву невољу наићи, — рече један од радника. Родитељи јој можда и не знају да се од куће удалила.

Али Ли-Ли-Ка се није страшила ни најмање; певуцајући ишла је даље, док није дошла догде, где се пут на две стране одвајао. И једним и другим путем могло се стићи до њене старе мајке, само што је један пут ишао кроз луг, и други је водио поред реке.

Девојчица ту застаде, па је мало промишљала.

је каква лена тица, која ту живи међу трском и шеваром.

Тек што је коракнула ближе ал нека велика страшна животиња подиже главу из воде:

— Чија си ти, девојко? па куд си пошла? запита је животиња grubим, промуклим гласом.

Но сад се Ли-Ли-Ка богме тако уплашила да стаде као прикована. Дуго није могла ништа да одговори; али на последак ипак промуца:

— Ја-ја-ја се зовем Ли-Ли-Ка; али не умем ти казати куда сам пошла.

— Али ја хоћу да знам. Ако ми не кажеш, таки ћу те појести — викну страшна животиња и зину на њу својим великим устима.

како да смо штедљиви, ми вам јадва можемо дати што вам је најпотребније. Али ако нас каква мала несрећа снађе, ако се које од нас разболи, онда ниемо више у стању, да вас одевамо, морамо вас послати, да просите пред туђим праговима. — „Просити,“ — по-викне он разјарен, „н, никад! Прећу Суседи су нежењени, немају за никога да се брину. Они не осећају, како је оцу тешко видети глад своје деце а не моћи помоћи дати. — Боже, боже! немој ме довести у искушење!“

Али нико неће дознати, прошапутана неки други глас у њему. — Ти се можеш попети са друге стране преко живе обале, нико неће посумњати на тебе. Твоји суседи не ће смети ни говорити о томе, да их свет не исеље. Ту нема никакве опасности, можеш се усудити.

Сад је куцнуло један сахат по поноћи. Све је мирно, нико није више будан. За десет тренутака је благо извађено, ја сам богат човек, на могу моју децу поштено ранити Поштено? Били то било поштено?! И ако нико не види, не види ли Бог, мој будући судија? Не, не, рече одважно, нећу грешити душе. Зар ми није мој

У Беоу 1884

покојни отац у младости тако често и дубоко у срце усадио: да без поштења праве среће нема!“

Тако је лежао сиромаш човек, мучен тешким мислима, на својој постели, и једва је дочекао да зора заплави. Кад се исток већ заруменио, на једаред сине му нека мисао у души. Брзо скочи из кревета, обуче се, изађе полако из собе и из куће, на лупаше јако на врата својих суседа. Ови отворе, чудећи се тако раној посети, па га запиташе шта жели.

„Чујте“ рече поштени човек, „ви сте синоћ у вашем врту закопали лонац с новцима. Ја сам то видео, па нисам могао читаву ноћ да спавам. У мал што вас нисам искрао. Сад вас молим ископајте што пре новац, па сакрите на друго место, да не долазим више у тако искушење и да будем опет миран.“

Оба брата обрадовала се поштењу сиромашног свог суседа, набавише му место где је могао радити, тако да је од сада могао безбрижно живети са својом породицом.

Борити се против сама себе, јесте тешка борба.

Себе сама победити најлепша је победа.

Бранко Јосифовић.

НАЈГОРИ СТВОРИ.

За' је језик
Оштар, велик,
За' је образ
Пепељомаз;
Зли с' јунаци
Самохвалци,

Зли су зудци
Среброљупци:
Ал најгори
Земни, створи,
Јесу друзи
Лажопузи.

К. Р. Јовановић.

Мили Милан играо се радо жигицом. Више пута га је мати због тога карала, но никако не хтеде, да се окане што но реч Ђорава посла. Једног дана, била је баш недеља, а мати миланова обуче се у лепо (недељно) руво, те отиде у цркву да се моли Богу. Милан је остао код куће, и као да га је све нешто вукло на зло, пође да тражи жигице. Мати их је била склонила пре свога одласка, но Милан се тек тада умирио, кад их је нашао. Сад је био радостан и поче се њима живо забављати.

Људи излажаху скромно из цркве, кад у један мах загрунуше звона и зазвиждаше прпешке пожарника. Ватра! ватра! хорило се по читавом месту. Сви похитаху том гласу, па и ма-

ти миланова, но каква је туга обузела, видевши свој једини иметак — своју кућу — у самом пламену и малог Милана где га носе обезнањеног из очевне смрти. Ко је томе био крив, то погађајте ви други читаоци сами.

Прошло је већ месец дана, како се ово десило. Мати миланова се после тог разболе — и ево сад стоји пред црквом и проси милостињу. Из очију јој читаш велику беду из погледа пак оскудицу, па зато се и сваки смиљује и подели јој по коју крајцару. Поред ње стоји мали Милан, завијен у старим крпама и чујеш га где често шапне на уво својој матери „мати ја сам гладан.“ Ето како пролазе они, који се играју са оним, што није за њих

Чедомиљ.

МУДРЕ ИЗРЕКЕ.

Ко са собом влада,
Нек се добру нада.

Који ради, штеди, благо ли си томе,
Тај за нужду незна у животу своме.

У Буковцу.

Који тајну храни
Себе од зла брани.

Ко свој закон гази,
Тај у пропаст слази.

Крста Поповић.

ЗАХВАЉУЈЕМО У ИМЕ ДЕЦЕ.

Господин Ј. МУАЧЕВИЋ, АДВОКАТ ИЗ ОСЕКА, предплатио је „Невен“ за целу 1882. 1883. и ову 1884. годину да се шаље: Омладини основних школа у Подгорици у Црној Гори, којој смо ми у име дародавчево за сво то време „Невен“ непрекидно шиљали, али истом смо сада приметили да нити је омладина иста сама, нити смо ми у своје време дародавцу јавно као добротвору дечијем благодарили. Износећи благодарно овај дар накнадно на јавност, надамо се да ће омладина основних школа у Подгорици сама похитати да својим путем и начином г. дародавцу благодари, што је за ово три године дана пропустила учинити.

Администрација „Невена.“

Даштања

I. За мању децу.

1. ДРАГОЈЕ.

Из ове речи изостави једно слово, а додај једно друго слово; па онда размести та слова тако, да буде име једне српске вароши.

2. (Ребус.) *поштом*

II. За одраслије

3. (Аритмогрифи.)

- 2 3. Може јако да уједе. *оса*
 1 2 3. Тица. *кос*
 1 2 3 5. Имаш на себи. *кост*
 3 5 4. Део времена. *сати*
 3 2 1. Има га и у сваком живом дрвету. *сок*
 2 1 2. Зло би ти било да немаш мене и мене. *око*
 1 2 3 4. Чувај да не пребијеш. *косу*
 3 2 1 2. Опет тица. *соко*
 3 2. Без мене ретко ручаш. *со*
 3 4 2. Овој речи ако дометеш „ти на,“ онда је оно исто што је и пре била. *сатомта*
 1 2 3 4 5. Једно име *Коста*
 Нико Б. Попадиф.

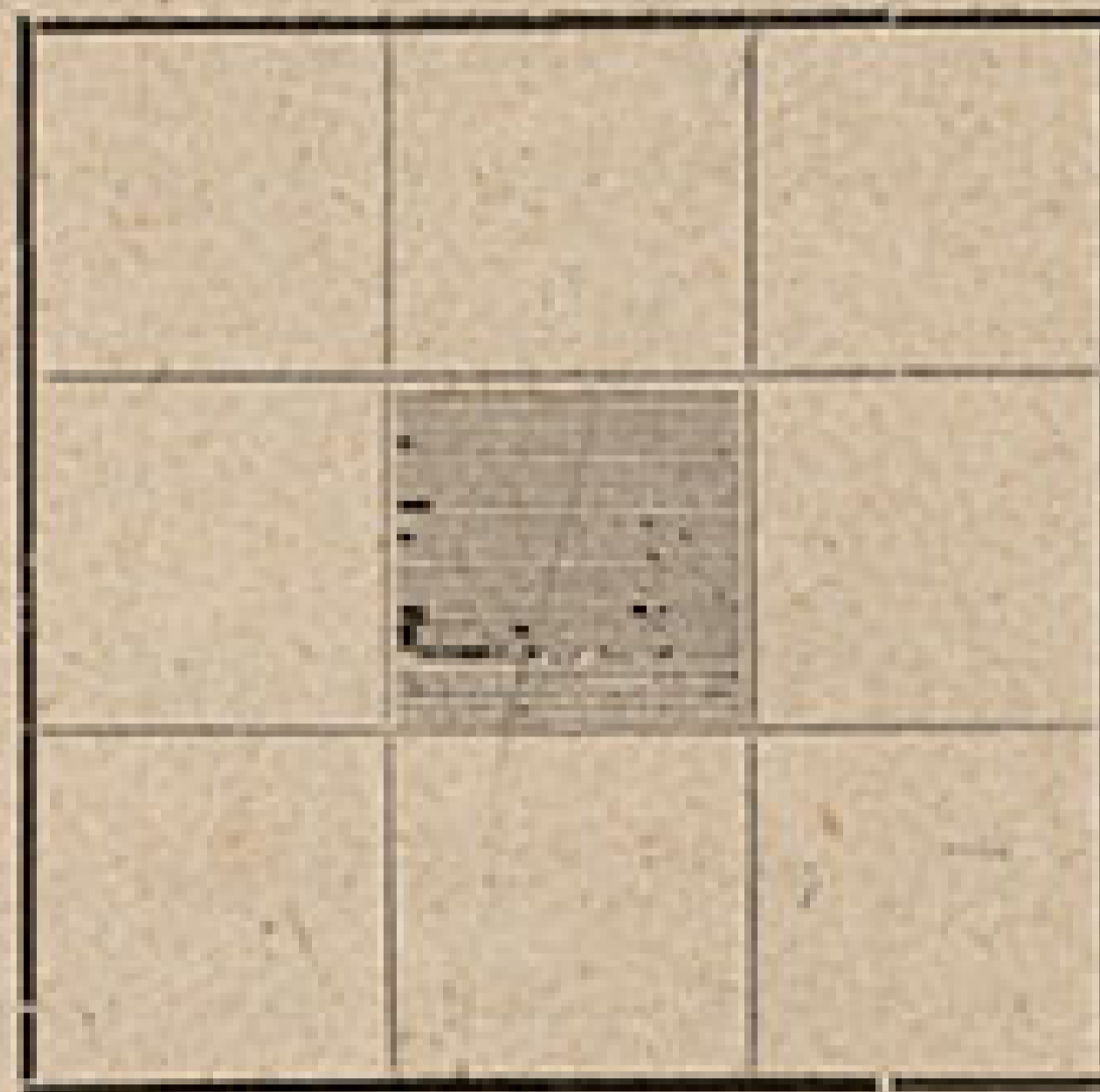
4. РИМ МЕРИ ЈАТА.

Из ових речи састави (преместив-

ни слова) једну реч, која ће значити неку меру.

Мил. Влад. Ђорђевић.

5.

У ових осам квадратића размести ове бројеве: 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7 и 8, — али тако, да можеш сваки ред ма са које стране (и од горе доле) сабрати, па увек да ти изађе једна иста сума.

Милан Вл. Ђорђевић.

Решења и имена оних, који реше и на време уредништву јаве штампаће се у броју 21-ом.

Решења даштања

из броја 17-ог.

1. КОМОРАН.

2. (Ребус.) Младен.

3. Царић. Тира.

4. МАДАГАСКАР.

5. (Копчики скок),
 У игри се рука пружа,
 Ту се слога тражи;
 Тако свако лено дело
 Слогом се тек снажи.

РЕШИЛИ СУ:

Милан Вл. Ђорђевић у Београду. 1. 3. 4. — Милан Ј. Кујунџић у Београду све. — Јован Бојкић у Митровици 1. 3. — Јован Д. Брајић у Бињалуци, 2. 5. — Савета Мојићева у Бингули, 1. 4. 5. — Миша Предић ученик 3. разреда у Панчеву. 1. 2. 4. 5. — Л. Ђукић у Панчеву. 1. 2. 3. 4. — Видосава Увалић у Кули. 1. 2. 3. 4. — Смиљана Радосавкићева у Дивошу 1. 2. — Светосава Младеновић у Ђурђевцу 1. 2. 4. —

Чика Јовина пошта.

Многи ће своје саставе пре у „Невену“ штампане видети, или ће бар пре одговора добити, ако се дописници буду придржавали ових правила:

1. Сваки састав нека буде читко написан. Што је нечитко, нећемо ни читати, јер немамо времена на размет. То је одговор у напред на све нечитке рукописе.

2. Пропратно писмо нека је за себе а сви приложени чланци нека су за себе, одељени један од другог. И најмања песмица или загонетка нека се напише на засебној артији. Уз свако даштање нека се достави и решење.

3. Нека се пише само на једној страни, а друга да остане празна.

4. Какав потпис ко хоће, нека га потпише под сваки и најмањи састав.

Ми радо одговарамо у колико нам доушта време и простор листа. Али нам ни време ни простор листа не доуштају, да баш свакоме одговоримо, а најмање можемо то чинити „опширно“, као што неки желе.

„Облаци.“ Пре свега приони, на научи правилније српски писати; — то се сме искати од Србина, ђака, гимназисте, ма да се на тој гимназији где се ти учиш српски језик готово никако не предаје. У толико си већма упућен да сам својим трудом надокнадиш, што ти недостаје.

„Зора.“ Ти опеваш пролетну зору. — а њу сад писи виђао. Увек је бољи знак, кад човек опева оно што га је заиста усхитити могло. Но песма има поред местимичне лакоће, и доста мана. За то неће ући.

„Школа је избавитељна сиротињи“ Пре него што цело у руке добијемо не можемо почети штампати. Изволите све послати. По почетку судећи падамо се, да ће ова приповетка добра бити.

Л. Угринићу у Рисањ. Ти описујеш како мишеви краду јаја; велиш да један легне на леђа, а други му догурају јаје на трбу на га онда за реп вуку и тако јаје однесу. Ја то нисам никада чуо и чисто сумњам, да је тако, — него је познато да јазавци на тај начин грожђе односе.

Св. Н. Т. у Б. Писао сам ти; да ли си примио то писмо?

Новије књиге и листови

послате уредништву на приказ

Основно начело. Критички увод у општу филозофију. Написао Др. Лаза Костић. У Н. Саду. Српска штампарија Дра Светозара Милетића. 1884. — Цена ?.

Одјек. Лист политички, економски и књижевни. Излази у Београду трипут недељно. Властник и уредник Стеван М. Протић. Годишња цена за Србију 24 дин. за друге земље 30 дин.

Орао. Велики илустровани календар за год. 1885. (Година 11.) Уређује Стеван В. Поповић. Издање штампарије А. Пајевића у Н. Саду. Цена 50 новч. или 1 динар.

Царић. Мали календар са сликама. Издање штампарије А. Пајевића у Н. Саду. Цена 20 н. или 40 пара.

Србинови записници. Записује Србин-Милош Грабовачки. У Земуну, септембра 1884. Излази месечно једанпут, претплата за целу годину 60 новч. или 1 динар и по.

Са прошлим бројем „Невена“ истекла је претплата свима онима, који су се претплатили за Ш. четврт. Па како с овим бројем почиње нова, последња четврт за ову годину, то их молимо да нам претплату што скорије и за ту четврт послати изволе.

Штампарија А. Пајевића у Н. Саду
издавалац „Невена“ чика Јовиног листа.

Власник и уредник др. Ј. Јовановић. адреса: Dr. J. Jovanović, Wien, IX. Porcellangasse Nr. 56.
Издање штампарије А. Пајевића.

Цена је „Невену“ за Аустро-Угарску: на читаву годину 4 фор., на пола године 2 фор. За Србију, Црну Гору и за остале крајеве 10 динара или 5. фор у банкама на читаву годину, односно 5 динара или 2 фор. 50 новч. на пола године.

Штампарија А. Пајевића у Новом Саду